SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 20. januarja 2011 *

V zadevi C-463/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha (Španija) z odločbo z dne 20. oktobra 2009, ki je prispela na Sodišče 25. novembra 2009, v postopku

**CLECE SA**

proti

**Maríi Socorro Martín Valor**,

**Ayuntamiento de Cobisa**,

* Jezik postopka: španščina.

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik senata, D. Šváby, sodnik, R. Silva de Lapuerta, sodnica, E. Juhász in J. Malenovský (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: V. Trstenjak,
sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za špansko vlado F. Díez Moreno, zastopnik,

– za Evropsko komisijo J. Enegren in R. Vidal Puig, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 26. oktobra 2010

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 1(1) Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 82, str. 16).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo CLECE SA (v nadaljevanju: CLECE) na eni strani ter M. S. Martín Valor in Ayuntamiento de Cobisa (občinska uprava Cobisa) na drugi strani, ki se nanaša na odpoved pogodbe o zaposlitvi M. S. Martín Valor.

**Pravni okvir**

*Pravo Unije*

3 Direktiva 2001/23 kodificira Direktivo Sveta 77/187/EGS z dne 14. februarja 1977 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev

v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 61, str. 26), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 98/50/ES z dne 29. junija 1998 (UL L 201, str. 88).

4 V uvodni izjavi 3 Direktive 2001/23 je navedeno, da je treba „[p]redvideti […] varovanje delavcev v primeru, ko se spremeni delodajalec, in zlasti zagotoviti, da se njihove pravice ohranijo“.

5 Člen 1(1) te direktive določa:

„(a) Ta direktiva se uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.

(b) Ob upoštevanju pododstavka (a) in nadaljnjih določb tega člena se za prenos v smislu te direktive šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, se pravi organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali je ta dejavnost glavna ali stranska.

(c) Ta direktiva se uporablja za javna in zasebna podjetja, ki opravljajo gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali so te pridobitne ali ne. Upravna reorganizacija organov oblasti ali prenos upravnih funkcij med organi oblasti niso prenos v smislu te direktive.“

6 Člen 3(1), prvi pododstavek, te direktive določa:

„Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja."

7 Člen 4(1), prvi pododstavek, Direktive 2001/23 določa:

„Prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata sam po sebi odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje. Ta določba ne preprečuje morebitnega odpuščanja iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe."

*Nacionalno pravo*

8 Direktiva 2001/23 je bila v špansko pravo prenesena s členom 44 kraljeve zakonske uredbe 1/1995 o potrditvi spremenjenega besedila zakona o statusu delavcev (Real Decreto Legislativo 1/1995, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores) z dne 24. marca 1995 (BOE št. 75 z dne 29. marca 1995, str. 9654, v nadaljevanju: zakon o statusu delavcev).

9 Člen 44(1) in (2) zakona o statusu delavcev določa:

„1. Prenos podjetja, delovnega centra ali samostojne proizvodne enote tega podjetja sam po sebi ne pomeni, da delovno razmerje preneha; novi delodajalec vstopi v pravice in obveznosti prejšnjega delodajalca, ki jih ima na podlagi pogodbe o zaposlitvi in socialne varnosti, vključno z obveznostmi glede pokojnin pod pogoji, ki jih določa posebna veljavna zakonodaja, in na splošno z vsemi obveznostmi na področju dodatne socialne varnosti, ki jih je nanj prenesel odsvojitelj.

2. Za potrebe tega člena se za prenos podjetja šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, se pravi organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ki je glavna ali stranska."

10 Člen 14 kolektivne pogodbe za čiščenje v stavbah in prostorih province Toledo določa:

„Če se podjetje, v katerem je čiščenje opravljal pogodbeni izvajalec, odloči, da bo to dejavnost opravljalo samo, pri tem ni obvezano prevzeti osebja, ki je zadevne storitve opravljalo za pogodbenega izvajalca, če bodo čiščenje poslej opravljali njegovi lastni delavci in delavke. Vendar pa je treba delavce in delavke nekdanjega pogodbenega izvajalca prevzeti, če bi bilo za čiščenje treba zaposliti novo osebje."

**Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje**

11 Družba CLECE – podjetje, ki opravlja storitve čiščenja – je 27. maja 2003 sklenila pogodbo z Ayuntamiento de Cobisa, katere predmet je bil opravljanje storitev čiščenja v šolah in prostorih občinske uprave, v njej pa ni bilo določeno, da je za opravljanje teh storitev potrebna uporaba „posebnih sredstev".

12 Na podlagi te pogodbe je M. S. Martín Valor od 25. marca 2004 opravljala delo za družbo CLECE kot čistilka.

13 Ayuntamiento de Cobisa je 9. novembra 2007 družbo CLECE obvestila o svoji odločitvi, da z učinkom od 31. decembra 2007 odpove pogodbo, ki je bila sklenjena s to družbo.

14 Družba CLECE je 2. januarja 2008 M. S. Martín Valor obvestila, da je s 1. januarjem 2008 postala del osebja Ayuntamiento de Cobisa, saj odslej ta opravlja storitve čiščenja zadevnih prostorov. Po mnenju družbe CLECE je namreč Ayuntamiento de Cobisa na podlagi člena 14 kolektivne pogodbe za čiščenje v stavbah in prostorih province Toledo od te družbe prevzela vse pravice in obveznosti, ki se nanašajo na delovno razmerje iz postopka v glavni stvari.

15 M. S. Martín Valor je istega dne prišla v prostore Ayuntamiento de Cobisa, vendar ji opravljanje dela ni bilo dovoljeno. Družba CLECE pa je ni prerazporedila na drugo delovno mesto.

16 Ayuntamiento de Cobisa je 10. januarja 2008 s posredovanjem agencije za zaposlovanje za opravljanje čiščenja svojih prostorov zaposlila pet oseb.

17 M. S. Martín Valor je zato pri Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo proti družbi CLECE in Ayuntamiento de Cobisa vložila tožbo, v kateri je predlagala, naj se ugotovi, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi nezakonita.

18 Juzgado de lo Social nº 2 de Toledo je v sodbi z dne 13. maja 2008 presodilo, da člena 14 kolektivne pogodbe za čiščenje v stavbah in prostorih Toleda ni mogoče uporabiti in da zato proti Ayuntamiento de Cobisa ni mogoče sprožiti sodnega postopka. Poleg tega je presodilo, da je družba CLECE nezakonito odpovedala pogodbo M. S. Martín Valor, in tej družbi naložilo, naj zadevno osebo bodisi ponovno zaposli pod pogoji, ki so veljali pred odpovedjo, bodisi ji izplača odškodnino 6507,10 EUR. Obe možnosti sta vključevali tudi izplačilo rednih osebnih dohodkov, ki jih M. S. Martín Valor ni prejela.

19 Družba CLECE je 26. decembra 2008 na Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha vložila pritožbo zoper navedeno sodbo. Družba CLECE v pritožbi med drugim trdi, da je Ayuntamiento de Cobisa v skladu s členom 14 kolektivne pogodbe za čiščenje v stavbah in prostorih Toleda v povezavi s členom 44 zakona o statusu delavcev in sodno prakso, ki jo je navedla, vstopila v delovno razmerje z M. S. Martín Valor.

20 Predložitveno sodišče navaja, da je iz sodne prakse, ki je združena v sodbi Tribunal Supremo (Španija) z dne 10. decembra 2008, razvidno, da določbe iz kolektivne pogodbe za čiščenje javnih stavb in prostorov ne veljajo za podjetje naročnika, ki se ukvarja z drugo dejavnostjo in ki se po prenehanju pogodbe s podjetjem za čiščenje

odloči, da bo samo skrbelo za čistočo svojih prostorov, saj se ne more šteti, da to podjetje naročnik spada na področje uporabe te kolektivne pogodbe.

21 V teh okoliščinah se predložitveno sodišče sprašuje, ali je treba šteti, da na področje uporabe člena 1(1)(a) in (b) Direktive 2001/23 spada položaj, ko se občinska uprava odloči, da bo z lastnim osebjem opravljala čiščenje svojih prostorov – to dejavnost pa je pred tem opravljalo podjetje za čiščenje na podlagi pogodbe, ki je bila odpovedana – in zato zaposli novo osebje, ob tem pa za podjetje naročnika ne velja kolektivna pogodba za čiščenje v stavbah in prostorih, ki določa obveznost prevzema delavcev v takih okoliščinah.

22 Natančneje, predložitveno sodišče se sprašuje, ali je v zadevi iz postopka v glavni stvari treba upoštevati posledice, ki izvirajo iz člena 1(1)(a) in (b) Direktive 2001/23, čeprav se kolektivna pogodba iz sektorja za čiščenje v stavbah in prostorih province Toledo za Ayuntamiento de Cobisa ne uporablja in čeprav je posebnost tega subjekta v tem, da gre za delodajalca, za katerega velja javno pravo, zaradi česar veljajo na podlagi člena 103(3) španske ustave za delovna razmerja, ki jih sklepa, posebna pravila.

23 V teh okoliščinah je Tribunal Superior de Justicia de Castilla-La Mancha prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali na področje uporabe Direktive [2001/23], kot je opredeljeno v členu 1(1)(a) in (b), spada primer, v katerem občinska uprava spet začne opravljati ali prevzame čiščenje

svojih prostorov, ki ga je pred tem opravljal pogodbeni izvajalec, in zato zaposli novo osebje?“

**Vprašanje za predhodno odločanje**

24 Predložitveno sodišče s svojim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(1)(a) in (b) Direktive 2001/23 razlagati tako, da se ta direktiva uporablja za položaj, ko se občinska uprava, ki je prepustila čiščenje svojih prostorov zasebnemu podjetju, odloči, da bo odpovedala pogodbo, ki jo je sklenila s tem podjetjem, in sama opravljala storitve čiščenja ter zato zaposlila novo osebje.

25 Najprej je treba navesti, da se Direktiva 2001/23 v skladu s členom 1(1)(c) te direktive uporablja za javna podjetja, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na to, ali je ta pridobitna ali ne.

26 Sodišče je že presodilo, da zgolj zaradi dejstva, da je pridobitelj pravna oseba javnega prava, v tem primeru občinska uprava, ni mogoče izključiti obstoja prenosa, ki spada na področje uporabe Direktive 2001/23 (glej sodbi z dne 26. septembra 2000 v zadevi Mayeur, C-175/99, Recueil, str. I-7755, točke 29, 33 in 34, in z dne 29. julija 2010 v zadevi UGT-FSP, C-151/09, ZOdl., str. I-7591, točka 23).

27 Zato dejstvo, da je ena od zadevnih oseb občinska uprava – kot je to v postopku v glavni stvari – samo po sebi ne nasprotuje uporabi Direktive 2001/23.

28 Dalje, v skladu s členom 1(1)(a) Direktive 2001/23 se ta direktiva uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.

29 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse izhaja, da vsebine te določbe ni mogoče določiti zgolj na podlagi besedne razlage. Zaradi razlik med jezikovnimi različicami te direktive in razhajanj v nacionalnih zakonodajah glede pojma pogodbenega prenosa, je Sodišče dalo dovolj prilagodljivo obrazložitev tega pojma, da se zadosti cilju te direktive, ki je – kot je razvidno iz njene uvodne izjave 3 – varovanje delavcev ob zamenjavi vodje podjetja (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2007 v zadevi Jouini in drugi, C-458/05, ZOdl., str. I-7301, točka 24 in navedena sodna praksa).

30 Sodišče je tako presodilo, da se Direktiva 77/187, ki je bila kodificirana z Direktivo 2001/23, uporablja ob vseh zamenjavah – v okviru pogodbenih razmerij – fizične ali pravne osebe, ki je odgovorna za obratovanje podjetja in ki prevzema obveznosti delodajalca do zaposlenih v podjetju (glej sodbi z dne 7. marca 1996 v združenih zadevah Merckx in Neuhuys, C-171/94 in C-172/94, Recueil, str. I-1253, točka 28, in z dne 10. decembra 1998 v združenih zadevah Hernández Vidal in drugi, C-127/96, C-229/96 in C-74/97, Recueil, str. I-8179, točka 23).

31 Sodišče je tudi menilo, da na področje uporabe Direktive 77/187 lahko spada položaj, ko se podjetje, ki je pri drugem podjetju naročilo čiščenje svojih prostorov ali dela svojih prostorov, odloči, da bo odpovedalo pogodbo, ki jo je sklenilo z navedenim

podjetjem, in odslej samo opravljalo te storitve (glej zgoraj navedeno sodbo Hernández Vidal in drugi, točka 25).

32 Iz navedenega je razvidno, da ni mogoče takoj izključiti uporabe Direktive 2001/23 v okoliščinah, kot so te v zadevi iz postopka v glavni stvari, ko se občinska uprava enostransko odloči, da bo odpovedala pogodbo, ki jo je sklenila z zasebnim podjetjem, in sama opravljala dejavnosti čiščenja, ki jih je zaupala navedenemu podjetju.

33 Vendar pa se mora v skladu s členom 1(1)(b) Direktive 2001/23 za to, da bi se ta direktiva lahko uporabljala, prenos nanašati na gospodarsko enoto, ki ohrani svojo identiteto po zamenjavi vodstva podjetja.

34 Da bi ugotovili, ali taka enota ohrani svojo identiteto, je treba upoštevati vse dejanske okoliščine, ki opredeljujejo zadevni posel, med katerimi so zlasti vrsta zadevnega podjetja ali obrata, to, ali je bil opravljen prenos opredmetenih sredstev, kot so nepremičnine in premičnine, vrednost neopredmetenih sredstev ob prenosu, to, ali je novi delodajalec prevzel večino zaposlenih, to, ali je bil opravljen morebitni prenos strank, stopnja podobnosti dejavnosti, ki se opravljajo pred prenosom in po njem, in trajanje morebitne prekinitve teh dejavnosti. Vendar ti dejavniki pomenijo le delne vidike potrebne celostne presoje in jih tako ni mogoče presojati ločeno (glej zlasti sodbe z dne 18. marca 1986 v zadevi Spijkers, 24/85, Recueil, str. 1119, točka 13; z dne 19. maja 1992 v zadevi Redmond Stichting, C-29/91, Recueil, str. I-3189, točka 24; z dne 11. marca 1997 v zadevi Süzen, C-13/95, Recueil, str. I-1259, točka 14, in z dne 20. novembra 2003 v zadevi Abler in drugi, C-340/01, Recueil, str. I-14023, točka 33).

35 Sodišče je že opozorilo, da lahko gospodarska enota v nekaterih sektorjih deluje brez kakršnih koli pomembnih opredmetenih ali neopredmetenih sredstev, tako da ohranitev njene identitete po transakciji, katere predmet je, logično ne more biti odvisna od prenosa takih sredstev (glej zgoraj navedene sodbe Süzen, točka 18; Hernández Vidal in drugi, točka 31, in UGT-FSP, točka 28).

36 Sodišče je tako odločilo, da lahko v nekaterih delovno intenzivnih sektorjih skupina delavcev, ki je trajno vključena v skupno dejavnost, pomeni gospodarsko enoto, taka enota pa lahko ohrani identiteto tudi po prenosu, kadar novo vodstvo podjetja ne le nadaljuje zadevno dejavnost, ampak prevzame tudi bistveni del – tako po številu kot strokovnem znanju – zaposlenih, ki jim je njihov predhodnik posebej dodelil to nalogo. V tem primeru novo vodstvo podjetja tako prevzame organiziran skupek sredstev, ki mu omogoča stabilno nadaljevanje dejavnosti ali nekaterih dejavnosti podjetja odsvojitelja (glej zgoraj navedeni sodbi Süzen, točka 21, in Hernández Vidal in drugi, točka 32; sodbi z dne 10. decembra 1998 v združenih zadevah Hidalgo in drugi, C-173/96 in C-247/96, Recueil, str. I-8237, točka 32, in z dne 24. januarja 2002 v zadevi Temco, C-51/00, Recueil, str. I-969, točka 33, in zgoraj navedeno sodbo UGT-FSP, točka 29).

37 Kot je razvidno iz točke 31 te sodbe v zvezi s tem ni pomembno, ali je prevzem bistvenega dela zaposlenih opravljen v okviru pogodbenega prenosa, ki sta ga sklenila pridobitelj in odsvojitelj, ali pa je posledica enostranske odločitve nekdanjega vodstva podjetja, da zaposlenim, ki so bili preneseni, odpove pogodbe o zaposlitvi, temu pa sledi enostranska odločitev novega vodstva podjetja, da za opravljanje istih nalog zaposli bistveni del teh zaposlenih.

38 Če bi bil namreč ob prevzemu bistvenega dela zaposlenih obstoj prenosa v smislu Direktive 2001/23 pogojen s tem, da je temelj prenosa lahko le pogodba, potem bi bilo varstvo delavcev, ki je cilj te direktive, prepuščeno diskrecijski pravici vodstev podjetij in ta bi se lahko s tem, da ne bi sklenila pogodbe, izognila uporabi navedene direktive

v škodo ohranitve pravic prenesenih delavcev, ki pa jih člen 3(1) Direktive 2001/23 vendarle zagotavlja.

39 Kot izhaja iz sodne prakse Sodišča se dejavnost čiščenja, kot je ta, ki se obravnava v zadevi iz postopka v glavni stvari, dejansko lahko obravnava kot dejavnost, ki v glavnem temelji na delovni sili (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Hernández Vidal in drugi, točka 27; Hidalgo in drugi, točka 26, ter Jouini in drugi, točka 32) in zato lahko skupina delavcev, ki jih trajno združuje skupna dejavnost čiščenja, ob neobstoju drugih produkcijskih dejavnikov pomeni gospodarsko enoto (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Hernández Vidal in drugi, točka 27). Vendar pa mora biti poleg tega identiteta te gospodarske enote ohranjena tudi po zadevnem poslu.

40 V zvezi s tem je iz predložitvene odločbe razvidno, da je Ayuntamiento de Cobisa za to, da bi sama opravljala dejavnosti čiščenja svojih šol in prostorov, ki so bile pred tem zaupane družbi CLECE, zaposlila novo osebje, ne da bi prevzela delavce, ki jim je pred tem opravljanje teh dejavnosti dodelila družba CLECE, in tudi sicer ni prevzela nobenega od opredmetenih ali neopredmetenih sredstev tega podjetja. V teh okoliščinah dejavnosti, ki jih je opravljala družba CLECE, in dejavnosti, katerih opravljanje je prevzela Ayuntamiento de Cobisa, povezuje samo predmet zadevne dejavnosti, to je čiščenje prostorov.

41 Zgolj na podlagi okoliščine, da sta si dejavnosti, ki jih opravljata družba CLECE in Ayuntamiento de Cobisa, podobni, pa ni mogoče sklepati, da je identiteta gospodarske enote ohranjena. Enote namreč ni mogoče skrčiti na dejavnost, ki jo opravlja. Njena identiteta izhaja iz neločljive pluralnosti elementov, kot so zaposleno osebje, okvir, v katerem deluje, organizacija njenega dela, načini upravljanja in v ustreznih okoliščinah primera tudi proizvodna sredstva, ki jih ima na voljo (glej v tem smislu zgoraj navedene sodbe Süzen, točka 15; Hernández Vidal in drugi, točka 30, ter Hidalgo in drugi, točka 30). Natančneje, identiteta gospodarske enote, kot je ta iz

postopka v glavni stvari, ki v glavnem temelji na delovni sili, ne more biti ohranjena, če domnevni pridobitelj bistvenega dela njenih zaposlenih ne prevzame.

42 Iz navedenega je razvidno, da brez poseganja v morebitno uporabo nacionalnih pravil o varstvu delavcev zgolj to, da je Ayuntamiento de Cobisa prevzela dejavnosti čiščenja od družbe CLECE, ne pomeni, da obstaja prenos v smislu Direktive 2001/23.

43 Zato je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 1(1)(a) in (b) Direktive 2001/23 razlagati tako, da se ta direktiva ne uporablja za položaj, ko se občinska uprava, ki je prepustila čiščenje svojih prostorov zasebnemu podjetju, odloči, da bo odpovedala pogodbo, ki jo je sklenila s tem podjetjem, in sama opravljala dejavnosti čiščenja teh prostorov tako, da zato zaposli novo osebje.

**Stroški**

44 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

**Člen 1(1)(a) in (b) Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov je treba razlagati tako, da se ta direktiva ne uporablja za položaj, ko se občinska uprava, ki je prepustila čiščenje svojih prostorov zasebnemu podjetju, odloči, da bo odpovedala pogodbo, ki jo je sklenila s tem podjetjem, in sama opravljala dejavnosti čiščenja teh prostorov tako, da zato zaposli novo osebje.**

Podpisi